

holdt administrativt på psykiatriske afdelinger, er undergivet et af Folketinget valgt tilsyn, hvortil de pågældende skal have adgang til at rette henvendelse, jf. grundlovens § 71, stk. 7 (§ 71-tilsynet). § 71-tilsynet kan bl.a. foretage mere generelle undersøgelser af forholdene for tvangsinlagte og tvangstilbageholdte personer på psykiatriske afdelinger. Som led i sådanne undersøgelser kan tilsynet også foretage besigtigelse på psykiatriske afdelinger, hvor der opholder sig frihedsberøvede personer, jf. herved bl.a. Beretning af 18. september 1997 vedrørende tilsynets virksomhed i folketingsåret 1996-97.

Endvidere er Folketingets Ombudsmands kompetence med virkning fra den 1. januar 1997 udvidet til fuldt ud at omfatte den kommunale forvaltning, jf. § 7, stk. 1, i lov nr. 473 af 12. juni 1996 om Folketingets Ombudsmand. Det indebærer bl.a., at ombudsmanden uden videre kan iværksætte undersøgelser på eget initiativ og foretage inspektioner af psykiatriske sygehuse og afdelinger under amtskommunerne.

På den anførte baggrund finder Justitsministeriet ikke, at der kan antages at være behov for yderligere ændringer i den nugældende ordning vedrørende *det generelle tilsyn* med behandlingen af tvangsinlagte og tvangstilbageholdte personer.

Derimod finder Justitsministeriet, at patientklagenævnets kontakt til de psykiatriske afdelinger ikke bør være begrænset til den, der følger af behandlingen af konkrete klagesager. Patientklagenævnet skal også på anden måde kunne indgå i en dialog med de psykiatriske afdelinger. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 14, om pligt for patientklagenævnet til at offentliggøre årsberetning om nævnets virksomhed, hvor det forudsættes, at udarbejdelsen sker i en dialog med de psykiatriske afdelinger.

7. Psykiatrilovens stedlige anvendelsesområde

I dette afsnit behandles visse spørgsmål, der har sammenhæng med psykiatrilovens anvendelsesområde i stedlig henseende. Der sigtes i den forbindelse til spørgsmålet om tilbageførsel af bortgæede og udeblevne patienter til en psykiatrisk afdeling, jf. afsnit 7.1. nedenfor. Endvidere behandles spørgsmålet om indførelse af en ordning, der giver mulighed for at udskrive patienten på vilkår om, at den pågældende følger et behandlingsforløb, og således, at overlægen kan beslutte at genindlægge patienten, uden at fremgangsmåden ved tvangsinlæggelse skal iagttages, hvis patienten ikke følger behandlingsforløbet («prøveudskrivning»), jf. afsnit 7.2. nedenfor. I sammenhæng hermed behandles spørgsmålet om udskrivningsaftaler og koordinationsplaner. Endelig overvejes i afsnit 7.3. nedenfor spørgsmålet om

tvangsbehandling af legemlige lidelser hos sindslidende patienter, der er indlagt på en somatisk afdeling.

7.1. Tilbageførsel af bortgæede og udeblevne patienter

7.1.1. Gældende ret og psykiatrilovsundersøgelsen

Psykiatriloven finder som udgangspunkt kun anvendelse på personer, der er indlagt på en psykiatrisk afdeling, jf. § 1, stk. 1. Når en indlagt patient forlader afdelingen, dvs. sygehusets område, og ikke frivilligt vender tilbage hertil eller udebliver efter udgang, opstår spørgsmålet, om der kan anvendes tvang for at bringe patienten tilbage, og hvilken fremgangsmåde der i givet fald skal følges, for at tvangs anvendelsen er retmæssig.

Psykiatriloven indeholder ikke bestemmelser om dette spørgsmål. Af forarbejderne fremgår dog, at en *tvangsinlagt eller tvangstilbageholdt patient* i almindelighed kan tilbageføres med politiets bistand uden iagttagelse af fremgangsmåden ved tvangsinlæggelse, når overlægen anmoder herom i forbindelse med, at man har konstateret, at patienten er bortgæet eller er udeblevet efter korterevarende udgang. Dette gælder dog ikke, hvis der går længere tid (mere end en uge regnet fra overlægens anmodning om tilbageførsel), før politiet finder frem til den pågældende. I sådanne tilfælde, og når overlægens anmodning om politiets bistand ikke fremsættes umiddelbart efter konstateret bortgang eller udeblivelse, eller der er givet udgang med tilladelse til mere end en enkelt overnatning, bør tvungen tilbageførsel ske i overensstemmelse med reglerne om tvangsinlæggelse.

Hvis en *frivilligt indlagt patient*, der ikke efterfølgende er blevet tvangstilbageholdt, forlader sygehuset, vil tilbageførsel mod patientens protest kun kunne ske efter reglerne om tvangsinlæggelse.

Den gældende ordning indebærer således, at uformel tilbageførsel ved politiets foranstaltning kun kan komme på tale over for patienter, der på det tidspunkt, hvor de forlod sygehusets område, var tvangsinlagt eller tvangstilbageholdt. Var den pågældende frivilligt indlagt, er uformel tilbageførsel ikke mulig. Det gælder, selv om patienten på det tidspunkt, hvor den pågældende forlod sygehusets område, kunne tvangstilbageholdes efter psykiatrilovens § 10, hvis den pågældende havde anmodet om udskrivning. Baggrunden for dette forhold er, at tvangstilbageholdelse kun kan etableres med virkning for personer, der er indlagt, og som på det tidspunkt, hvor beslutningen træffes, befinder sig på sygehuset eller sygehusets område, jf. psykiatrilovens § 1, stk. 1.